

2018 წლის
საპრეზიდენტო არჩევნების
მედიამონიტორინგის პირველადი
შედეგები

18 ივნისი - 31 აგვისტო

www.mediamonitor.ge

ევროკავშირი
საქართველოსთვის
The European Union for Georgia

Empowered lives.
Resilient nations.

წინამდებარე ანგარიში მომზადებულია ევროკავშირისა (EU) და გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) ხელშეწყობით. მის შინაარსზე პასუხისმგებელი არიან ავტორები და მისი შინაარსის აღქმა ევროკავშირისა (EU) და გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) პოზიციად დაუშვებელია.

Prepared with the assistance of the European Union (EU) and United Nations Development Programme (UNDP). Contents of the report are the sole responsibility of the authors and can in no way be taken to reflect the views of the European Union (EU) and UNDP.

შესავალი

2018 წლის საპრეზიდენტო არჩევნების მედიამონიტორინგი გაეროს განვითარების პროგრამის პროექტის - „2018 წლის საპრეზიდენტო არჩევნების მედიამონიტორინგი“ - ფარგლებში ევროკავშირის მხარდაჭერით ხორციელდება.

წინასაარჩევნო პერიოდში მედიამონიტორინგს ახორციელებენ სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციები:

- საქართველოს ჟურნალისტური ეთიკის ქარტია - სატელევიზიო ახალი ამბებისა და სატელევიზიო ტოქშოუების მონიტორინგი
- ინტერნიუსი-საქართველო - რადიოების მონიტორინგი
- სამოქალაქო განვითარების ინსტიტუტი (CDI) - ბეჭდური და ონლაინ მედიის მონიტორინგი

კვლევის ფარგლებში ორგანიზაციები აკვირდებიან საარჩევნო სუბიექტების გაშუქებას 37 სხვადასხვა ტიპის მედიასაშუალებაში.

წინამდებარე ანგარიში აერთიანებს მიმდინარე კვლევის პირველად შედეგებს და მოცემულ პერიოდში (18 ივნისი - 31 აგვისტო) გაშუქების ძირითად ტენდენციებს ასახავს. ანგარიში არ არის კონცენტრირებული თითოეულ მედიასაშუალებაზე ცალ-ცალკე და მიზნად ისახავს მონიტორინგის პირველი ეტაპის შედეგად გამოვლენილი ზოგადი მიგნებების ანალიზს.

მეთოდოლოგია

ტელევიზიების წინასაარჩევნო მედია მონიტორინგი მოიცავს რაოდენობრივ და თვისებრივ კომპონენტებს. რაოდენობრივში შედის სუბიექტებისთვის დათმობილი დრო, პირდაპირი და ირიბი საუბარი და გაშუქების ტონი. თვისებრივი მონიტორინგის კომპონენტები კი არის: ბალანსი, სიზუსტე, ფაქტებზე დაფუძნებული გაშუქება, კადრებით და მუსიკით მანიპულირება.

გაშუქების ტონი ენიჭება სუბიექტს მაშინ, როცა მასზე საუბრობენ ირიბად და ასევე მაშინ, როდესაც ის თვითონ საუბრობს საკუთარ თავზე, სხვა სუბიექტებზე ან ზოგად საკითხებზე.

ჟურნალისტური ეთიკის ქარტია 8 ტელევიზიის მთავარ საინფორმაციო გამოშვებას და ტოქშოუებს აკვირდება.

მონიტორინგი ხორციელდება შემდეგ სატელევიზიო არხებზე:

1. პირველი არხი	5. მაესტრო
2. რუსთავი 2	6. იბერია
3. იმედი	7. ობიექტივი
4. ტვ პირველი	8. აჭარის ტელევიზია

მთავარი საინფორმაციო გამოშვებების მონიტორინგი მიმდინარე წლის 18 ივნისს დაიწყო და უწყვეტად მიმდინარეობს. ამ მოკლე პერიოდში ტელევიზიები მეტ-ნაკლებად დაბალანსებულად აშუქებდა ახალ ამბებს, თუმცა თითქმის ყველა არხე დაფიქსირდა ეთიკური პრობლემები.

საინფორმაციო გამოშვებებისგან განსხვავებით ტოქშოუების მონიტორინგი დაიწყო 1 აგვისტოს. დაკვირვება ამ შემთხვევაშიც ზემოთ ჩამოთვლილი 8 ტელეარხზე მიმდინარეობს.

ძირითადი რაოდენობრივი ტენდენციები

რაოდენობრივი ანალიზის შედეგად გამოჩნდა, რომ ყველაზე მეტი დრო მთავრობის და მმართველი პარტიის - “ქართული ოცნების” გაშუქებას ეთმობა მთავრობას საშუალოდ თითოეულ არხზე 25 დან 35 %-მდე დრო ეთმობა, ქართულ ოცნებას საშუალოდ 25%, ოპოზიციური პარტიებიდან საშუალოდ 10 %-ზე მეტი არც ერთს დათმობია.

უფრო მცირე დრო დაეთმოთ პრეზიდენტობის უკვე დასახელებულ კანდიდატებს,

მათ შორის გაშუქების სიხშირით, სალომე ზურაბიშვილი, დავით ბაქრაძე და გრიგოლ ვაშაძე ლიდერობენ, თუმცა სამონიტორინგო არხებზე თითოეული კანდიდატისთვის დათმობილი დრო საშუალოდ 2%-ს არ აღემატება.

ძირითადი თვისებრივი ტენდეციები

წინა წლების მსგავსად სამონიტორინგო ტელევიზიების უმრავლესობა ნაკლებ რესურსს უთმობს ექსკლუზიური თემების მოძიებას და ძირითადად პოლიტიკოსთა აქტივობების გაშუქებით შემოიფარგლება.

სამონიტორინგო ტელევიზიების უმრავლესობის საინფორმაციო გამოშვებები მეტწილად პოლიტიკოსთა დღის წესრიგზეა აწყობილი. ჟურნალისტები აშუქებენ იმას, რასაც სთავაზობენ პოლიტიკოსები და თავად ნაკლებად ქმნიან ამბებს, საკუთარ დღის წესრიგს.

წინა წლების მსგავსად კვლავ მწირია ექსკლუზიური, სიღრმისეული, მოკვლევით ჟურნალისტიკაზე დაფუძნებული სიუჟეტები. ტელევიზიების უმრავლესობა მსგავსი შინაარსის სიუჟეტებს უმეტესად პოლიტიკური პარტიების მოძიებულ დოკუმენტებზე, პრესკონფერენციებზე, ანდა რომელიმე არასამთავრობო ორგანიზაციის ანგარიშებზე დაყრდნობით ამზადებენ. თუმცა, იშვიათად ხდება ასეთი ანგარიშების კარგად გაშლა, დამატებითი წყაროების, რესპონდენტების მოძიება, რაც უფრო საინტერესოს და აუდიტორიისთვის გასაგებს გახდიდა მსგავს სიუჟეტებს.

იშვიათად ვხვდებით შემთხვევებს, როცა მედია თავად იძიებს ინფორმაციას, მაგალითად, საჯარო ინფორმაციის გამოთხოვის თუ საჯაროდ არსებული ანგარიშების, კვლევების შესწავლის გზით და ასეთ ინფორმაციაზე დაყრდნობით ამზადებს სიღრმისეულ სიუჟეტებს.

ჩვენი დაკვირვებით მაინც შესამჩნევი პროგრესია მხარეთა შორის ბალანსის დაცვის კუთხით, თუმცა ისევ გვხვდება კონკრეტული მაგალითები, როცა ბალანსი დარღვეულია. მაგალითად, კვლავ პრობლემად რჩება ე.წ. „კადრ სინქრონები“, სადაც პოლიტიკოსები ოპონენტზე მძიმე ბრალდებებს აჟღერებენ, თუმცა, ამას ჟურნალისტები ზოგჯერ მოპასუხის პოზიციის გარეშე აშუქებენ. ხშირად გვხვდება სიუჟეტები, რომლებშიც ორივე მხარე ჩაწერილია, მაგრამ შეუძლებელია საზოგადოებამ გაიგოს სიმართლეა თუ არა ესა თუ ის ბრალდება. ჟურნალისტები ხშირად არ იძიებენ დამატებით ინფორმაციას, არ ეძებენ დამატებით წყაროებს რაც ნათელს მოფენდა ამა თუ იმ ბრალდების რეალურობას. არადა ინფორმაციის მოძიება, წყაროების მრავალფეროვნებაზე ზრუნვა ჟურნალისტების ვალდებულებაა.

წინა წლების მსგავსად ნაკლები დრო ეთმობა საარჩევნო კანდიდატების პროგრამების მოძიებას, წინასაარჩევნო დაპირებების რეალურობის შესწავლას და ანალიზს მაშინ, როცა მედიის ერთ-ერთი ფუნქცია ამომრჩევლის უკეთ ინფორმირებაა, რაც მსგავსი სიუჟეტების გარეშე შეუძლებელია.

არხების ნაწილზე პრობლემაა ის, რომ რიგითი მოქალაქეების, მათი პრობლემების ჩვენება ხშირად მოქალაქეების მონაწილეობის გარეშე ხდება. მსგავსი თემები უმრავლესად მხოლოდ ოპოზიციური პარტიების წარმომადგენლების მონაწილეობით შუქდება. ზოგადად წინა წლებთან შედარებით შემცირებულია სოციალური პრობლემების ღრმად, ფაქტებზე დაფუძნებულად გაშუქება.

კვლავ შესამჩნევეა კონკრეტული არხების მიკერძოება, კონკრეტული პოლიტიკური სუბიექტების მიმართ. ხშირად აშკარაა კონკრეტული ტელევიზიის სიმპატია თუ ანტიპატია კონკრეტული პარტიის მიმართ.

რამდენიმე არხზე დაფიქსირდა, ჟურნალისტის მხრიდან მიკერძოებული, შეფასებითი ტექსტი კონკრეტული სუბიექტის მიმართ, რაც მიუღებელია და არ შეესაბამება საინფორმაციო გამოშვებების ფორმატს.

ზოგიერთ არხზე დაფიქსირდა შემთხვევები, როცა ჟურნალისტები კონკრეტული სუბიექტების კომენტარის წარდგენისას არასწორად ციტირებდნენ რესპონდენტის სიტყვებს, რაც ზოგჯერ ინფორმაციის დამახინჯების მცდელობის შთაბეჭდილებას ტოვებდა.

სამონიტორინგო ტელევიზიების უმრავლესობაში მკვეთრადაა შემცირებული სიძულვილის ენის, შეუსაბამო ტერმინოლოგიის გამოყენება და ტირაჟირება. მხოლოდ რამდენჯერმე დაფიქსირდა ჟურნალისტის მხრიდან სექსისტური განცხადების ფაქტი.

ტექნიკური ხარვეზები

ზოგიერთ არხზე დაფიქსირდა ტექნიკური ხარვეზები: ზოგჯერ სტუდიაში ისმის ზედმეტი ხმები, ეთერში გადის ხარვეზიანი კადრები და ხმა. ყველაზე ხელშესახები ტექნიკური პრობლემა ტიტრების გამოუყენებლობაა, რაც რესპონდენტის ვინაობის დადგენას ართულებს.

ტოქშოუები

მონიტორინგის ქვეშ ხვდება პრაიმ ტაიმში გასული საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ტოქშოუები, ასევე საინფორმაციო გამოშვებებში 10 წუთზე მეტი ქრონომეტრაჟის მქონე ინტერვიუები მოწვეულ სტუმრებთან. საანგარიშო პერიოდში ამგვარი ინტერვიუები მიზნად ისახავდა მიმდინარე თემაზე რესპონდენტისგან უფრო მეტი ინფორმაციის მიღებას და ერთგვარი ვრცელი კომენტარების მოსმენის საშუალება ჰქონდა მაყურებელს. ზოგიერთ შემთხვევაში იქმნებოდა შთაბეჭდილება, რომ სტუმრები ქრონომეტრაჟის შესავსებად იყვნენ მოწვეულნი.

საანგარიშო პერიოდში ტოქშოუ რეგულარულად მხოლოდ „ობიექტივის“ ეთერში გადაიცემოდა. აგვისტოს თვეში სხვა გადაცემები შვებულების გამო ეთერში არ გასულა. ობიექტივის გადაცემა „ღამის სტუდია“, გასული წლების მსგავსად „პატრიოტთა ალიანსის“ სამაუწყებლო პლატფორმაა. ამ პარტიის წევრები ხან სტუმრის და ხანაც გადაცემის წამყვანის სტატუსით მონაწილეობენ, მაგალითად, პოლიტიკურ მდივანს ვაჟა ოთარაშვილს, რომელიც „ღამის სტუდიას“ რესპონდენტის როლში სტუმრობს, ამავე არხზე მიჰყავს გადაცემათა ციკლი „ლიტერატურა, ხელოვნება, სულიერება“. გადაცემაში უხეშად არის დარღვეული პროფესიული ეთიკის სტანდარტები. ტოქშოუში ხშირად არის გამოყენებული ჰომოფობიური, ქსენოფობიური ლექსიკა როგორც რესპონდენტების, ასევე წამყვანების მხრიდან, რაც ხელს უწყობს სტერეოტიპების გაღვივებას, სიძულვილის ენის ტირაჟირებას. ისინი არ ერიდებიან საკუთარი მოსაზრებების გავრცელებას, რომელიც არ ეფუძნება რაიმე ფაქტობრივ გარემოებებს და არ არის გამყარებული არგუმენტებით. შესაბამისად, ერთმანეთისგან არ არის გამიჯნული ფაქტები და მოსაზრებები. გადაცემის თემატიკა ზოგადად და მსჯელობაც არაერთ თემას ეხება.